ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Naděždy Zachystalové a soudců Mgr. Pavla Riedlbaucha a JUDr. Ivy Zemanové ve věci

posuzovaného: **[Jméno a Přijmení]**, narozený dne xxx
bytem xxx, xxx xxx
zastoupený advokátkou JUDr. Martinou Váchovou jako procesním opatrovníkem, sídlem Lublaňská 689/40, 120 00 Praha 2

za účasti: **[Osoba 1]** narozená dne xxx
bytem xxx, xxx xxx

o omezení svéprávnosti a opatrovnictví, k odvolání posuzovaného proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 16. října 2024, č. j. 0 Nc 23015/2024-87,

takto:

I. Rozsudek soudu prvního stupně **se potvrzuje**.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. V záhlaví uvedeným rozsudkem soud prvního stupně omezil [Jméno a Přijmení], narozeného xxx, bytem xxx, xxx (dále jen „posuzovaný“) ve svéprávnosti na dobu pěti let od právní moci rozsudku tak, že není způsobilý k blíže označeným jednáním a ve výkonu volebního práva v rozsahu být volen s tím, že ostatních právních jednání je schopen (výrok I.), jmenoval posuzovanému opatrovníkem [Osoba 1] narozenou xxx, bytem xxx, xxx (dále jen „matka posuzovaného“) a vymezil její práva a povinnosti při zastupování posuzovaného (výrok II.), vyslovil, že státu se náhrada nákladů řízení nepřiznává (výrok III.) a o náhradě nákladů řízení mezi účastníky rozhodl tak, že žádný z nich nemá na ni právo (výrok IV.).

Shodu s prvopisem potvrzuje J. B.

2. Soud prvního stupně takto rozhodl v řízení o omezení svéprávnosti posuzovaného a o jmenování opatrovníka posuzovanému, zahájeném usnesením soudu prvního stupně ze dne 25. 4. 2024, č. j. 0 Nc 23015/2024-11, k podnětu Psychiatrické nemocnice Bohnice (dále jen „PNB“) podaného dne 21. 2. 2024 /když tento byl odůvodněn tím, že posuzovaný je v nedobrovolné detenci, není pro duševní onemocnění schopen se řádně starat o své záležitosti, s penězi z invalidního důchodu (je poživatelem invalidního důchodu třetího stupně) nakládá nehospodárně, selhává finančně i sociálně, je bez náhledu na své chování, užívá návykové látky/, přičemž tímto usnesením bylo rozhodnuto i o spojení obou zahájených řízení a o jmenování opatrovníka posuzovanému pro řízení. Posuzovaný a jeho procesní opatrovník s omezením svéprávnosti posuzovaného vyslovili nesouhlas.

3. Soud prvního stupně po provedeném dokazování (popsaném v bodech 4 až 16 odůvodnění rozsudku, na něž odvolací soud odkazuje) a po citaci řady ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“) upravujících omezení svéprávnosti člověka, zákonné zastoupení a opatrovnictví člověka a upravujících povinnosti opatrovníka, dospěl k závěru, že za situace, kdy posuzovaný trpí xxx xxx xxx, přičemž tato duševní porucha není jen přechodná, je v zájmu posuzovaného omezit ho ve svéprávnosti při právním jednání ve vyjmenovaných oblastech života, neboť onemocnění posuzovaného negativně ovlivňuje jeho schopnost právně jednat, posuzovanému hrozí jeho právním jednáním závažná újma.

4. V této souvislosti uvedl, že posuzovaná byl (je) od roku 2016 opakovaně umístěn v PNB, od prosince 2021 do ledna 2023 byl hospitalizován k výkonu ochranné ústavní léčby, opakovaně porušil léčebný režim užíváním drog, současná ústavní ochranná léčba dosud nebyla přeměna na léčbu ambulantní, ke svému onemocnění je bez náhledu, finanční prostředky, které obdržel jako doplatek za přiznání invalidního důchodu, utratil, je nezaměstnaný a závislý na finanční pomoci svých rodičů, když bez jejich pomoci není schopen s finančními prostředky vyjít, jeho tvrzení o abstinenci od užívání omamných látek a o pravidelném užívání předepsaných léků jsou v rozporu s lékařskými zprávami při přijetí posuzovaného k hospitalizaci v PNB, od soudního rozhodnutí z ledna 2023, kterým bylo Krajským soudem v Praze rozhodnuto, že posuzovaný nebude omezen ve svéprávnosti, došlo k opakované recidivě, posuzovaný nebyl schopen si sám vyhledat lékařkou pomoc, od února 2024 je opětovně bez svého písemného souhlasu hospitalizován v PNB pro poruchy chování, vůči rodičům je agresivní, byl úředně vystěhován z jejich domu.

5. Pro rozhodnutí o mírnějších opatřeních /ve smyslu § 39 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „z. ř. s“) – poznámka odvolacího soudu/ zároveň soud prvního stupně neshledal podmínky (blíže bod 36 odůvodnění).

6. Soud prvního stupně rozhodl o jmenování opatrovníka posuzovanému, a to jeho matky, když tak zjevně nedospěl k závěru, že je na místě jmenovat opatrovníkem posuzovaného veřejného opatrovníka (ve smyslu § 471 odst. 2 věty třetí o. z.). K osobě jmenovaného opatrovníka soud prvního stupně uvedl, že matka posuzovaného o něj jeví dlouhodobý vážný zájem, byla opatrovníkem navrhnuta, přičemž tato projevila zájem být opatrovníkem posuzovaného, resp. s výkonem opatrovnictví souhlasila.

7. O nákladech řízení státu soud prvního stupně rozhodl s poukazem na § 43 odst. 1, odst. 2 z. ř. s., když po posuzovaném nelze spravedlivě žádat, aby státu hradil náklady řízení, které platil, o náhradě nákladů řízení účastníků s poukazem na § 23 z. ř. s.

8. Proti tomuto rozsudku podal posuzovaný (prostřednictvím svého procesního opatrovníka) včasné a přípustné odvolání. V něm potvrdil, že trpí xxx, nicméně uvedl, že touto chorobou trpí dlouhodobě, po celou dobu své nemoci si zařizoval a zařizuje své záležitosti sám, přičemž vyslovil přesvědčení o tom, že samotná existence této choroby nemůže být hodnocena jako jediný faktor pro omezení svéprávnosti. Posuzovaný připomněl, že u něj již jednou probíhalo řízení o omezení svéprávnosti, přičemž v lednu 2023 Krajský soud v Praze jako soud odvolací při konstatování

shodné diagnózy dospěl k opačnému rozhodnutí. Posuzovaný soudu prvního stupně vytkl, že nesprávně konstatoval, že je nezaměstnaný, přitom má pracovní poměr u společnosti XXX s.r.o., tento vždy byl a je na dobu určitou s tím, že aktuálně je uzavřen až do 31. 12. 2024, vedle toho pobírá invalidní důchod. Stran výtky soudu prvního stupně, že utratil zpětně vyplacený invalidní důchod, uvedl, že mimo náklady na bydlení zakoupil i techniku nutnou pro výkon jeho IT aktivit v hodnotě téměř 100 000 Kč. Vyslovil přesvědčení o tom, že je třeba i zohlednit, že jeho stav byl v době rozhodování soudu prvního stupně zcela kompenzován, když podstupuje léčbu v PNB a bere léky. Podotkl, že probíhá řízení o dalším jeho držení v ústavu, aktuálně byl odvolacím soudem zrušen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 8, dle kterého by měl být nadále nedobrovolně držen v ústavu. Připomněl svůj špatný vztah s otcem, i v této souvislosti učinil výtku stran svého nedostatečného (krátkého) vyšetření znalcem, jenž zpracovával znalecký posudek, přičemž znalec věc probíral s otcem posuzovaného, vycházel z listin ve spisu a nevyhodnotil aktuální, kompenzovaný zdravotní stav posuzovaného. Vypracovaný znalecký posudek tak není dostatečně objektivní, pročež měl být zpracován revizní znalecký posudek. Závěrem posuzovaný uvedl, že v jeho případě by bylo možné případně využít mírnějšího opatření. Z uvedených důvodů navrhl, aby odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že se svéprávnost posuzovaného neomezuje a opatrovník se mu nejmenuje, případně, aby jej zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

9. Při jednání odvolacího soudu posuzovaný (prostřednictvím svého procesního opatrovníka) zdůraznil, že jeho stav je aktuálně kompenzovaný, má přislíbenou práci a bydlení, v PNB byl již přesunut na doléčovací oddělení s výhledem výstupu v době jednoho či dvou měsíců (posuzovaný v PNB vykonává ochranné léčení v ústavní formě – poznámka odvolacího soudu), je tak v současné době schopný se sám o sebe postarat s tím, že mu může pomáhat jeho matka, nikoliv nutně jako opatrovník.

10. Při jednání odvolacího soudu matka posuzovaného uvedla, že za dobu, co je posuzovaný v PNB, se situace změnila, pravidelně bere léky, přičemž pokud by tyto bral, tak by opakovaně k hospitalizaci nedocházelo. Vyslovila dále otázku, zda se situace nezměnila k lepšímu i stran zacházení posuzovaného s penězi a uvedla, že poté, co se posuzovaný v PNB cca po dvou měsících uklidnil, stala se její spolupráce s ním velmi dobrou. Pokud posuzovaný něco potřebuje, požádá o to, přičemž k jeho invalidnímu důchodu, jenž je nedostačující, mu matka přispívá. Posuzovaný má zažádáno o chráněné bydlení, které je složité získat, když jeho pobyt v domově rodičů není možný, neboť má obsesi vůči otci.

11. Při jednání odvolacího soudu posuzovaný uvedl, že detenční řízení (řízení odlišné od ochranného léčení – poznámka odvolacího soudu) již bylo ukončeno.

12. Odvolací soud z podnětu podaného odvolání ve smyslu § 212 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) a § 212a o. s. ř. ve spojení s § 214 odst. 1 o. s. ř. přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně, včetně řízení, které předcházelo jeho vydání, a po doplnění dokazování usnesením Okresního soudu Praha – západ ze dne 16. 4. 2014, č. j. 0 Nt 710/2023-35, a usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 23. 5. 2024, č. j. 11 To 155/2024-40, neshledal odvolání důvodným.

13. Z usnesení Okresního soudu Praha – západ ze dne 16. 4. 2014, č. j. 0 Nt 710/2023-35, odvolací soud zjistil, že v trestní věci posuzovaného došlo ke změně ochranného léčení psychiatrického z formy ambulantní na formu ústavní, a to k návrhu ošetřující lékařky posuzovaného odůvodněného tím, že ambulantní ochranná léčba absolutně neplní svůj účel; návrh byl shledán důvodným, když spolupráce s posuzovaným je velmi problematická, neboť nemá náhled na své onemocnění (není si vědom jeho závažnosti), nutnost léčby (nemá o léčbu zájem) a abstinenci od návykových látek (jeho tvrzení o abstinenci od návykových látek byla vyvrácena), medikaci neužíval, k lékařskému ošetřování se dostavoval se zpožděním či se nedostavil vůbec, není si vědom závažnosti svého chování a jednání, verbálně atakuje své rodiče, nelze vyloučit agresivitu

posuzovaného vůči okolí; bylo přihlédnuto i k dosavadní minulosti stran léčení posuzovaného, když bylo opakovaně měněno ochranné léčení ústavní na ambulantní a zpět na ústavní, když dřívější ochranné léčení ve formě ústavní posuzovanému výrazně pomohlo, pročež po nějakou dobu byl schopen výkonu ochranného léčení ve formě ambulantní; ambulantní léčba je nedostatečná k ochraně posuzovaného i společnosti. Z usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 23. 5. 2024, č. j. 11 To 155/2024-40, odvolací soud zjistil, že stížnost posuzovaného proti usnesení Okresního soudu Praha – západ ze dne 16. 4. 2014, č. j. 0 Nt 710/2023-35, byla zamítnuta s tím, že ode dne 21. 9. 2018 bylo posuzovanému, po odložení jeho trestní věci pro přečin ohrožení pod vlivem návykové látky z důvodu jeho nepříčetnosti, uloženo ochranné léčení, které se průběžně měnilo z formy ambulantní na formu ústavní a zpět, posuzovaný nedodržoval léčebný režim a nadále zneužíval návykové látky, pročež ambulantní forma léčení u posuzovaného neplnila svůj účel.

14. Dle § 57 odst. 1 o. z., soud může omezit svéprávnost člověka v rozsahu, v jakém člověk není pro duševní poruchu, která není jen přechodná, schopen právně jednat, a vymezí rozsah, v jakém způsobilost člověka samostatně právně jednat omezil.

15. Odvolací soud se na základě zjištěných skutečností plně ztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně, že v zájmu ochrany práv posuzovaného je v důsledku jeho onemocnění duševní chorobou třeba omezit ho ve svéprávnosti v rozsahu zjištěném znaleckým posudkem (majetkový rámec soud prvního stupně zkonkretizoval částkou odpovídající závěru znaleckého posudku, dle něhož tento rámec odpovídá výši běžných měsíčních výdajů za předpokladu zajištění bydlení včetně médií).

16. Bylo postaveno najisto, že posuzovaný trpí duševní poruchou, xxx xxx xxx, přičemž toto onemocnění není přechodného rázu, je trvalého charakteru, prognóza onemocnění je setrvalá, přičemž toto onemocnění omezuje posuzovaného v široké škále oblastí života. Stupeň omezení schopností posuzovaného způsobený jeho duševním onemocněním mu brání v určitých, znalcem označených záležitostech samostatně právně jednat (blíže bod 15 odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně). Bylo bez pochyb prokázáno, že konkrétní psychické omezení posuzovaného je tak podstatné, že mu v podstatném, označeném rozsahu brání postarat se o vlastní záležitosti. Odvolací soud plně sdílí závěr soudu prvního stupně, že pokud by posuzovaný nebyl omezen ve svéprávnosti, hrozilo by mu riziko, že si samostatným právním jednáním, jehož není schopen, způsobí závažnou újmu. Pro takový závěr svědčí skutečnosti hodnocené již soudem prvního stupně (blíže bod 32 odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně).

17. Nadto odvolací soud dodává, že i z doplněného dokazování odvolacím soudem je zjevné, že posuzovaný v případě ambulantní léčby léčebný režim opakovaně nedodržuje, nebere léky, nemá náhled na své onemocnění a své chování, svůj vážný zdravotní stav daný těžkým psychickým onemocněním umocňuje užíváním návykových látek, pročež se jeho psychický stav postupem času výrazně zhoršuje, ke stabilizaci jeho zdravotního stavu pak dochází až při ústavní léčbě. K námitce posuzovaného, že výsledkem předchozího řízení o omezení svéprávnosti (v lednu 2023) bylo neomezení jeho svéprávnosti, odvolací soud uvádí, že bylo sice rozhodováno za situace stabilizace stavu posuzovaného (zjevně dané probíhající ochrannou psychiatrickou léčbou v ústavní formě), avšak za závěru, že případná hrozící recidiva je (toho času aktuálně) hypotetická nezakládající (toho času aktuálně) důvod pro omezení svéprávnosti, nicméně byl zároveň na posuzovaného učiněn apel, aby neohrozil své vlastní zájmy tím, že by zanedbal léčbu své duševní poruchy a aby řádně konal ochrannou psychiatrickou léčbu, neboť by jinak mohl závažně ohrozit ponechání svéprávnosti. Tento apel však posuzovaný nevyslyšel, když následnou ambulantní léčbu hrubě nedodržoval, ta tak absolutně neplnila svůj účel, pročež došlo k opětovné změně ochranného léčení psychiatrického z formy ambulantní na formu ústavní. Vzhledem k opakovanému porušování ambulantní psychiatrické léčby posuzovaným tak nelze předpokládat, že po ukončení psychiatrické léčby v ústavní formě, se posuzovaný ambulantní léčbě podrobí a bude řádně akceptovat léčebný proces, pročež by se jeho psychický stav opět výrazně nezhoršil.

18. Co se týče doby omezení svéprávnosti (§ 59 odst. 1 druhá věta z. ř. s.) pak odvolací soud uvádí, že ani zde soud prvního stupně nepochybil, když vyšel z v řízení vyhotoveného znaleckého posudku a jeho závěru o trvalosti psychického onemocnění posuzovaného, setrvalosti prognózy onemocnění a neměnnosti stavu v jeho základních parametrech v průběhu příštích pěti let, jakkoliv dojde k jeho kolísání (blíže bod 15 odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně).

19. Konečně lze také souhlasit s tím, že nebylo lze ochranu zájmů posuzovaného zajistit mírnějšími opatřeními, a to z již soudem prvního stupně uvedených důvodů (blíže bod 36 odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně).

20. Odvolací soud se proto ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně o důvodnosti posuzovaného omezit ve svéprávnosti tak, jak potřebu tohoto omezení vyslovil znalecký posudek, jenž nebyl shledán nedostatečným, nepřesvědčivým, vnitřně rozporným a ani neobjektivním (sama okolnost, že znalec měl hovořit i s otcem posuzovaného o neobjektivnosti znaleckého posudku nesvědčí).

21. Dle § 465 odst. 1 o. z. soud jmenuje opatrovníka člověku, je-li to potřeba k ochraně jeho zájmů, nebo vyžaduje-li to veřejný zájem. Soud jmenuje opatrovníka zejména tomu, koho ve svéprávnosti omezil, tomu, o kom není známo, kde pobývá, neznámému člověku zúčastněnému při určitém právním jednání nebo tomu, jehož zdravotní stav mu působí obtíže při správě jmění nebo hájení práv.

22. Dle § 471 odst. 2 o. z. soud jmenuje opatrovníkem osobu, kterou navrhl opatrovanec. Není-li to možné, jmenuje soud opatrovníkem zpravidla příbuzného nebo jinou osobu opatrovanci blízkou, která osvědčí o opatrovance dlouhodobý a vážný zájem a schopnost projevovat jej i do budoucna. Není-li možné ani to, jmenuje soud opatrovníkem jinou osobu, která splňuje podmínky pro to, aby se stala opatrovníkem, nebo veřejného opatrovníka podle jiného zákona. Způsobilost být veřejným opatrovníkem má obec, kde má opatrovanec bydliště, anebo právnická osoba zřízená touto obcí k plnění úkolů tohoto druhu; jmenování veřejného opatrovníka podle jiného zákona není vázáno na jeho souhlas (§ 471 odst. 3). Veřejným opatrovníkem „podle jiného zákona“, jímž je zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), soud ustanoví přímo obec nebo osobu zřízenou obcí za účelem výkonu funkce veřejného opatrovníka, nikoli jejich orgány, jako jsou např. obecní nebo městský úřad.

23. Soud prvního stupně v projednávané věci nepochybil, pokud posuzovanému nejmenoval opatrovníka veřejného, když bylo možno jmenovat opatrovníka z okruhu rodiny či jinak blízkých osob. Soud prvního stupně správně zhodnotil matku posuzovaného jako osobu vhodnou, mající o posuzovaného dlouhodobý a vážný zájem, tato se svým jmenováním vyslovila souhlas (při jednání konaném dne 9. 10. 2024), nadto a zejména se jedná zároveň o osobu, kterou navrhl posuzovaný (při jednání konaném dne 9. 10. 2024). Zároveň zde není jiné, pokud možno ve vztahu k posuzovanému příbuzné, osoby vhodné pro výkon této funkce, která by opatrovnictví mohla vykonávat a měla o výkon opatrovnictví zájem, když otec se s posuzovaným pro konflikty s ním nestýká (blíže bod 7 odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně), stejně tak sestry posuzovaného (blíže body 9 a 10 odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně), nadto ani otec ani sestry posuzovaného o opatrovnictví neprojevily zájem, resp. výkon této funkce vyloučily (blíže body 7, 9 a 10 odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně). Odvolací soud tak k této otázce uzavírá, že matka posuzovaného je nejvhodnější osobou pro to, aby byla jmenována jeho opatrovníkem.

24. Soud prvního stupně rovněž nepochybil, pokud určil rozsah práv a povinností opatrovníka posuzovaného (§463 odst. 1 část první věty za středníkem o. z.)

25. Z těchto důvodů odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně v napadených výrocích o omezení svéprávnosti posuzovaného a o jmenování opatrovníka potvrdil jako věcně správný podle § 219 o. s. ř. a potvrdil jej jako věcně správný i v akcesorických nákladových výrocích.

26. O náhradě nákladů odvolacího řízení účastníků odvolací soud rozhodl dle § 224 odst. 1 o. s. ř. a § 23 z. ř. s.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **lze** podat dovolání do dvou měsíců od doručení rozhodnutí k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu prvního stupně, jestliže rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud (§ 237, § 239 a § 240 odst. 1 o. s. ř.). Pouze proti výroku o náhradě nákladů řízení **není** dovolání přípustné (§ 238 odst. 1 písm. h/o. s. ř.).

Praha 11. března 2025

JUDr. Naděžda Zachystalová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje J. B.